

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

De facultatibus animæ in genere, cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

COMMENTARIUS XXIX.

Altera ratio, qua eadem conclusio (omnia quae habent sensum, appetitum item habere) probari potest, nunc adfertur. Tameñ, Auerroës iudicauerit eam in superiori textu, fuisse inductione probatam nunc ratione confirmari.

Ratio porro ita deducitur. Animalia omnia sensum habent alimenti: sed omnis sensus alimenti est cum appetitu coniunctus: igitur animalia, omnia, quae sensum habent, habent quoque appetitum. Propositionem eo argumento ostendit esse veram, quod animalia omnia tactus habent sensum, tractulq; sit alimenti sensus. Etenim alimentum omne in quadam temperatione consistit siccis & humidis, calidis, & frigidis: nimirum quoniam ut est in textu 30. posterioris libri de ortu & interitu, istidem nutritur, quibus constat. Et rursum nutritione oportet consumptam substantiam restaurari. Quare ut elementis & earum qualitatibus temperatis constat, sicco inquam & humido, calido, & frigido: sic illis quoque temperatis nutritivos & subitantiari necesse est. (Siccis enim dixit & humidis, calidis & frigidis; non siccitate & humore, calore & frigore; quia non qualitatibus nutritur, sed substantia qualitatibus illis praedita.) Atqui siccus & humidus, calidus & frigidus qualitates tactiles, corporatq; illis affecta tactilia sunt, atque sensu tactus percipiuntur: alimentum igitur omné est corpus tactile, tactusque alimenti sensus.

Quod nequaquam intelligendum est de tactu, ut tactus est, sed quatenus guttatum quoque comprehendit. Quomodo etiam in superioribus, dum textus 20. interpretatiorem facerem, Aristotelem cum Simplicio adnotavi nomine tactus gustatum quoque comprehendisse: cum tactum dixit in quibusdam animalibus solitarium & absque alijs sensibus esse posse. Hoc enim intellectu nunc tactum puto dici alimenti sensum: non quatenus tactus est, sed quatenus gustatus est quidam tactus, & gustatile est tactile, ut in textu 94. & 101. affirmabitur. Semper enim gustatus adiunctum habet tactum: quia non gustatur alimentum nisi tãgatur, primisque illis, qualitatibus afficiatur, quae ad tactum pertinent: & praesertim humore.

Perobscura autem videntur illa verba (aliorum autem sensuum ex accidente) quae Philoponus non de tactu, sed de alio sensu intelligi voluit. Immo de appetitu. Vris dicatur per se esse calidi & frigidi, humidis & siccis: ex accidenti autem colorati, sonori & odorati quatenus ex illarum principium qualitarum temperatione constat. Auerroës tactum intellexit esse per se alimenti sensum: ex accidenti reliquos sensus, qui caetera sensilia obiecta comprehendunt. Sanctus Thomas, dum ea verba in auferendi casu legit (alijs autem sensibus) ita interpretatus est, ut siccis & humidis, calidis & frigidis per se nutriantur viuencia, alijs autem sensibus non nisi ex accidenti. Vel si signendi casum, quo usus est, Philoponus, retinere velis, nutrimentum inquit per se esse qualitarum illarum tactilium, ex accidenti aliorum sensuum, quatenus contingit tactilia corpora esse item odorata: colorata, sonora. Duas alias interpretationes adfert Simplicius. Alteram fuisse Alexandri, testatur Philoponus: tactum per se qualitarum esse illarum tactilium, ex accidenti aliorum quoque sensuum, colorum, aut sonorum, quatenus haec cum primis

illis qualitatibus coniuncta sunt. Alteram magis probat Simplicius: tactum ex accidenti sentire nutrimentum, quatenus adiuncta habet aliorum sensuum obiecta: per se enim percipit quatenus calidum, frigidum, humidum, siccum, ex accidenti autem quatenus coloratum, sonorum, aut odoratum, sic enim ad alios sensus pertinet, aspectum auditum, odoratum. Namque ad nutrimentum nihil confert color, aut sonus, aut odor: cum nutrimento omnis fiat ex alimento, quatenus ex calido constat frigidum, humido, & sicco permixtis & temperatis. Quod si sapor ad alimentum pertinere videatur: propterea pertinet, quia est vnum quoddam tactile. Spectat enim ad gustatum, qui tactus quidam est, & cum tactu semper coniunctus.

Quae haecenus dicta sunt, propositionem illam confirmant, qua Philosophus, ut ostenderet omnia, quae sensum habent, appetitum quoque habere animalia omnia acceperat alimenti sensum habere. Assumptio autem erat: omnem alimenti sensum esse cum appetitu coniunctum. Eam ita confirmat. Omnia, quae alimenti sensum habent, famescunt & sitiunt: atque, ad quae tendunt alimentum, atque adeo sumendum stimulantur, sed famem & sitis appetitiones quaedam sunt, famem calidi & siccis: sitis frigidi & humidis; quibus id restaretur, quod in nostra substantia, quae ex illis constat, fuit consumptum. Omnis igitur alimenti sensus est cum appetitu coniunctus. Ex his duabus propositionibus expositis manifestum est, animalia omnia, quae sensum habent, habere & appetitum.

Sed quoniam in alimento maxime videtur considerari sapor, famelque & sitis non tam videtur esse appetitiones calidi & siccis, frigidi & humidis: quam saporis: idcirco quasi tactus occurrens obiectioni, addit postremo; saporem non tam esse alimentum quam velut alimenti condimentum, ut animalia delectatione allecta libenter & sine molestia ad alimentum suae naturae sustentandae necessarium accederent. Quare appetitus ex accidenti saporum est, quatenus tactilibus illis, quibus primò nutritur, accidunt velut illorum condimenta. Ex accidenti autem dixi; hoc est secundaria intentione. Alioqui saporis per se ad alimentum, spectare perspicuum est. Quoniam proprium sunt gustatus obiectum, qui circa alimentum versatur, nempe ut tactus quidam, circa tactilia, ut autem gustatus, circa saporis. Et ideo in lib. de sensu & sensibili odores quidam dicuntur per se suaues esse, qui alimentis, saporibusque, suauius non iunguntur: alios non per se, qui illis iunguntur. Et saporis quosdam gratos addit morbosos esse, quod qualitatibus temperati non sint. Quocirca ex hoc loco cum tactum dixisset per se esse tactilium, ex accidenti aliorum sensuum, quoniam ad alimentum nihil conferunt, solum nominauit colorem & odorem, saporem non item. Immo saporem adiecit esse vnum tactilium: & ideo per se ad tactum pertinere non ut tactus, sed ut gustatus est quidam tactus: & ideo sapor tactile quoddam. Et tactilium quidem sensus est quasi alimentorum; gustatilium autem seu saporum, quasi condimentorum.

Discretio xi. De fame & siti. Verum dum ita dictum est, de fame & siti loquutus est Aristoteles; duo videtur Platonis loca coniunxisse. Apud quem in Philebo Socrates ad hunc modum ratiocinatur: famere & sitire nil aliud significare videntur, quam exhaustum esse:

N N ij

Sapor vs ad alimentum pertinet

De fame & siti quid Plato?